

Instalace na téma napětí „Fragmenty (ne)reality“

Petr Mana, DiS.

Bakalářská práce
2023

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací
Ateliér Design skla

Akademický rok: 2022/2023

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení:	Petr Mana
Osobní číslo:	K20149
Studijní program:	B8206 Výtvarná umění
Studijní obor:	Multimédia a design – Design skla
Forma studia:	Prezenční
Téma práce:	Napětí

Zásady pro vypracování

1. Konzultace s vedoucím bakalářské práce
2. Zpracování návrhů, realizace doprovodných modelů, kresebné studie
3. Vypracování písemné doprovodné zprávy zahrnující všechny etapy návrhu
4. Fotodokumentace
5. Obeznamení s použitou literaturou
6. Realizace v materiálu

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

SCHILL, František, Vladimír NOVOTNÝ a Zdeněk HRDINA. Chlazení skla a kontrola pnutí: pomocná kniha pro střední průmyslové školy sklářské. Praha: Nakladatelství technické literatury, 1968. Hutní sklářská příručka.
HLAVEŠ, Milan, Martin HLUBUČEK, Tamara BOHUŇKOVÁ, et al. Sklo/sto/Brod: sklářská škola v Železném Brodě 1920-2020. Železný Brod: Střední uměleckoprůmyslová škola sklářská Železný Brod, 2021. ISBN 978-80-270-8847-8.
GOMBRICH, E. H. Umění a iluze: studie o psychologii obrazového znázorňování. Vydání druhé. Přeložil Miroslava GREGOROVÁ. Praha: Argo, 2019. ISBN 978-80-257-3031-7.
PANOFSKY, Erwin. Význam ve výtvarném umění. Vydání třetí, revidované. Přeložil Lubomír KONEČNÝ. Praha: Malvern, 2021. ISBN 978-80-7530-302-8.
GOMBRICH, E. H. Příběh umění. Praha: Argo, [1997]. ISBN 80-204-0685-9.
MIKŠ, František. Gombrich: tajemství obrazu a jazyk umění : pozvání k dějinám a teorii umění. 4. rozšířené vydání. Brno: Books & Pipes, 2021. ISBN 978-80-7485-231-2.

Vedoucí bakalářské práce: **MgA. Michaela Spružinová**
Ateliér Design skla

Datum zadání bakalářské práce: **1. prosince 2022**
Termín odevzdání bakalářské práce: **19. května 2023**

Mgr. Josef Kocourek, Ph.D.
děkan

prof. MgA. Petr Stanický, MFA
vedoucí ateliéru

Ve Zlíně dne 15. prosince 2022

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ / DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- bakalářská/diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a bude dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou/diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 mohu užit své dílo – bakalářskou/diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské/diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské/diplomové práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem bakalářské/diplomové práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji, že:

- jsem na bakalářské/diplomové práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně dne: 11.4.2023

Jméno a příjmení studenta: Petr Mareš

podpis studenta

ABSTRAKT

Bakalářská práce pojednává o křehkém vztahu mezi mnou a mým bratrem trpícím schizofrenií. Při práci jsem pozoroval chování bratra, zejména jeho duševní rozpoložení a problémy, se kterými se dennodenně potýká.

Instalace zahrnuje práci s odlitky bratrovy hlavy převedené do foukaného skla a následně šokově rozbité vnitřním pnutím, přičemž jsem stovky střepů skládal zpět dohromady a znovu tavil k sobě jako metaforu snahy pomoci uzdravit nemocného bratra. Zavěšenou hlavu obklopující zrcadlové plochy vytvářející iluzi změněného stavu vědomí. Instalace je doprovázena zvukovou stopou, kterou evokují sluchové halucinace.

Klíčová slova: Schizofrenie, odlitky tváře, foukané sklo, rozbití skla povrchovým napětím, foukání na pevno, hutní sklo, skládání střepů, tavení skla, zrcadlové plochy, audio záznam, instalace.

ABSTRACT

My bachelor thesis is about the fragile relationship between me and my brother suffering from schizophrenia. During the thesis I observed my brother's behaviour, especially his state of mind and the problems he faces on a daily basis.

The installation involves working with casts of my brother's head transferred into blown glass and then shock-broken by internal stress, whereby I put hundreds of shards back together and fused them back together as a metaphor for trying to help heal my sick brother. The suspended head surrounding the mirrored surfaces creating the illusion of an altered state of consciousness. The installation is accompanied by a soundtrack evoked by auditory hallucinations.

Keywords: Schizophrenia, face casting, blown glass, breaking glass by surface tension, fixed blowing, metallurgical glass, folding shards, glass melting, mirror surfaces, audio recording, installation.

V první řadě bych chtěl poděkovat vedoucí práce MgA. Michaelle Spružinové, vedoucímu ateliéru prof. MgA. Petru Stanickému M.F.A., asistenci MgA. Ireně Czepcové a MgA. Kristýně Maňákové a v neposlední řadě MgA. Lubomíru Šurýnovi za cenné rady, jenž byly klíčové pro vznik mé bakalářské práce. Dále bych chtěl poděkovat mé rodině za podporu ve studiu.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně dne 19. 5. 2023

Petr Mana, DiS.

OBSAH

ÚVOD	9
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 BRATR NE-BRATR	11
1.1.1 Den první.....	11
1.1.2 Den druhý.....	12
1.1.3 Dva dny poté.....	12
1.2 NAPĚTÍ VE ŠKOLE.....	12
1.3 MOZEK NENÍ POČÍTAČ.....	13
1.4 SPÁNEK, DOMOV, TMA.....	15
1.5 SCHIZOFRENIE, KTERÁ MI ZMĚNILA BRATRA.....	16
1.5.1 Když není všech pět pohromadě.....	17
1.5.2 Léčba schizofrenie.....	18
1.6 STIGMA A DISKRIMINACE.....	19
2 REŠERŠE	21
2.1 MARTIN JANECKÝ.....	21
2.1.1 Dia de los Muertos.....	21
2.2 MONIKA SOSNOWSKA.....	22
2.2.1 Fasada.....	23
2.3 BRYAN CHARNLEY.....	23
2.3.1 Self-Portrait in the throes of St Agatha.....	24
2.4 JOZEF JANKOVIČ.....	25
2.5 PALO MACHO.....	26
2.5.1 Instalace pro galerii Kaple.....	26
2.6 ANTONY GORMLEY.....	27
2.6.1 Clearing.....	27
2.7 JAN KRTIČKA.....	28
2.7.1 Minulý rok.....	29
II PRAKTICKÁ ČÁST	35
4 PŘEDSTAVENÍ KONCEPTU	36
4.1 ODLITEK HLAVY.....	37
4.2 MOMENT UVOLNĚNÍ NAPĚTÍ.....	39
4.3 SNAHA MATERIÁLOVÉ OPRAVY.....	41
4.3.1 Forma pro tavení.....	43
4.4 ZRCADLOVÉ PLOCHY.....	45

4.5	ZRCADLA JAKO METAFORA	47
4.6	ZVUKOVÁ STOPA	47
4.7	KONSTRUKCE KRUHU	49
4.8	SVĚTLO	49
5	CELKOVÁ VIZUALIZACE.....	50
	ZÁVĚR	52
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	53
	SEZNAM INTERNETOVÝCH ZDROJŮ	54
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	57
	SEZNAM OBRÁZKŮ	58
	SEZNAM ZDROJŮ OBRÁZKŮ.....	59
	SEZNAM PŘÍLOH.....	60

ÚVOD

Ve své bakalářské práci se věnuji vzájemnému vztahu mezi mnou a mým bratrem, u kterého se v 17 letech projevila paranoidní schizofrenie. Je to vážné duševní onemocnění, které se projevuje řadou příznaků, včetně halucinací a bludů. Tyto příznaky jsou velmi obtížné nejen pro osobu trpící touto poruchou, ale také pro její rodinu a okolí. Tento náročný stav měl výrazný dopad na jeho osobnost a vztah mezi námi.

Hlavní inspirací mé tvorby je jeho náhlá a kompletní změna osobnosti, kterou jsem interpretoval jako úplnou ztrátu sourozence.

V první polovině teoretické části se věnuji momentu propuknutí jeho, tehdy nám neznámé, nemoci. Shrnuji okamžiky, jak těžké bylo pro mě pochopit, co se vlastně stalo. Vracím se ke společným traumatizujícím vzpomínkám na základní škole a spouštěči jeho nemoci. Dále odkrývám svůj materialistický pohled na svět, zálibu a vnitřní potřebu opravovat rozbité věci, kterou jsem si vytvořil již v dětství. V kapitole "jak to bylo dál" řeším náš vztah v uplynulých pěti letech, jež vnímám jako nejvíce kritické. Vysvětlím, jaké jsou příznaky, léčba, stigmatizace a dopady schizofrenie na pacienta a jeho nejbližší okolí.

V druhé polovině teoretické části se zaměřuji na rešerši výtvarníků, kteří mi byli inspirací a v neposlední řadě na tvorbu mé předešlé práce.

V praktické části vám představím vizuální podobu mého konceptu, počínaje návrhovou částí, přes její technické řešení až po výrobu a instalaci.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 BRATR NE-BRATR

Stejná tvář, ale uvnitř prázdno. Dnes už to není ten člověk, kterého jsem dříve znával, můj bratr je mrtvý, i když sedí naproti mně. Nikdy to nebude stejné jako dřív. Už je to dlouho, co se to stalo.

1.1.1 Den první

Byla sobota, červen 2012. Jaké bylo datum, když můj bratr ráno vzbudil naši matku se slovy, že v noci utekl, si už přesně nevzpomínám. *"Měl jsem strach o svůj život. Utíkal jsem hluboko do lesa a až v momentě, kdy jsem spadl do potoka a popálil se o kopřivy, jsem se vzpamatoval a vrátil se domů,"* oznámil nám vystrašeným hlasem. Matka z toho byla ve stresu. Když viděla, že má mokré oblečení, rozhodla, že až se vrátí otec, který byl autem pryč, pojedeme na pohotovost. Jel jsem s nimi, starší sestra zůstala z důvodu nemoci doma.

Po příjezdu na pohotovost jsem s otcem zůstal v autě. Jasně si pamatuji, jak matka s bratrem odešla do budovy pohotovosti a já čekal s otcem v autě. Po necelé hodině se vrátili a matka oznámila, že si pro něco ještě musí zajít. My nicnetušící jsme nadále čekali v autě. V tom se bratr ozval, že se mu chce na záchod, a tak mu otec přikývl, aby šel ven. Venku už bylo šero, když bratr zmizel z mých očí někde v křoví. To byl poslední moment, co jsem ho viděl jako mého staršího brášku.

Vše se pak událo velmi rychle. Když se matka vrátila, byla v šoku, že s námi můj bratr není, ptala se, kde je, a my jí oznámili, že šel pouze na toaletu.

Začali jsme ho hledat, i když nám neřekla detaily o tom, co se vlastně děje. Ale ať jsme se snažili sebevíce, nikde poblíž nebyl k nalezení.

Otec popojel autem o pár desítek metrů, když najednou vyskočil z auta a utíkal směrem k nemocnici v domnění, že jej zahlédl. Šero se proměnilo v tmou, když v tom se objevilo auto policie. Zaměřili se na mého běžícího otce a chtěli jej zatknout. Měli podezření, že má co do činění s nedalekým vloupáním, které se stalo kousek od nemocnice. Naštěstí ho nechali celou situaci pohotově vysvětlit a vyhlásili policejní pátrání po tehdy nezletilém bratru.

Když jsem se setkal s rodiči u auta, matka nám vysvětlila, co se děje. Zapomněla nám zdůraznit, abychom mu nedovolili opustit auto. Důvod jejího odchodu zpět do nemocnice byl ten, že jí chtěl doktor vysvětlit podrobnosti k jeho stavu bez něj, aby ho nestresovali.

1.1.2 Den druhý

Na druhý den jsme se dozvěděli, že byl nalezen a převezen do nemocnice. Pamatuji si, že byl hospitalizován v pátém patře. Byl stabilizovaný na lůžku a něco šeptal k matce. Když v tom řekl poměrně nahlas, že je velmi důležité, aby s ním mluvil i otec. Je důležité podotknout, že náš vztah s otcem byl do dospělosti velmi okrajový a spíše chladný. Bylo jen velmi málo toho, co jsme si mohli říct, a mě samotnému trvalo dlouho, než jsem si k němu našel cestu.

Můj bratr se mu dodnes spíše vyhýbá. Otec přistoupil k lůžku. Bratr vypadal jako kdyby byl na smrtelné posteli, jako kdyby chtěl říct své poslední přání. *"Tati, potřebuji umělé srdíčko,"* řekl naprosto vážným tónem.

1.1.3 Dva dny poté

Dva dny poté jsme se dozvěděli, že bratr zase utekl z nemocnice. Podařilo se mu uniknout oknem, nejspíše po hromosvodu a střeších. Naštěstí se ho podařilo najít bez zranění. Další cesta vedla už do psychiatrické nemocnice, kde už věděli, co mu je a zajistili mu vhodnou péči.

Dovolím si, milí čtenáři, doplnit příběh o pár vět, které jsou podstatné pro ucelení mého příběhu.

Pro rodiče to byla opravdu krušná doba. Byl jsem na konci devátého ročníku základní školy a hlásil se na vysněnou střední školu, ale skrze můj horší prospěch způsobený těžkou dyslexií, mi pedagogové studium maturitního oboru odpírali a slovně mě začali shazovat před spolužáky. Bylo to období plné strachu a nejistot. Byla to doba, kdy jsem potřeboval máminu pozornost a věřit, že všechno bude v pořádku. Náš příběh nebyl jen o mě a bratru, který utekl z krajské nemocnice, ale také o tom, kdy se naše nejstarší sestra stala onkologickým pacientem. Tímto bych chtěl poděkovat za sílu, kterou nám máma dala. Nedokážu si představit, čím si v té době musela projít.

1.2 Napětí ve škole

S bratrem jsme do druhého stupně chodili do stejné základní školy u nás v obci. Oba dva jsme neměli příliš dobrý prospěch, což vedlo k psychickému nátlaku ze strany učitelů. Naše povahy nebyly zrovna průbojné a místo motivace k učení nastala stagnace a strach. Cítili jsme se být zatlačeni do kouta, což se odrazilo i na našem vztahu se spolužáky.

Pamatuji na dobu, kdy jsme se potkávali o přestávkách na chodbě a počítali sekundy do dalšího vyučování. Ze školního prostředí jsme měli oba nesnesitelný stres a úzkosti. Na to všechno se bratrově třídní učitelce povedlo zkomolit bratrovo jméno a od té doby mu nikdo neřekl jinak než "Ťamane," včetně jí samotné. Jeho prospěch se velmi rychle dostal do alarmujícího stavu, a proto se matka nakonec rozhodla dát bratra během šestého ročníku do nedaleké zvláštní školy. Mě přeřadila o rok později do školy městské.

Oproti naší vesnické základní škole byla městská základní škola o dost větší a měla více specializovaných pedagogů, zaměřených na děti s dyslexií. Začátky nebyly lehké, zejména si najít nové kamarády a poznávat jinou oblast, dnes však můžu říci, že to bylo velmi dobré rozhodnutí.

Oba jsme začali dojíždět autobusem do stejného města, kde jsme se vždy ráno u zastávky rozešli a po škole zase sešli.

Byla to doba, kdy se bratrovi dočasně ulevilo, dosahoval lepších výsledků a nebyl na něj kladen takový tlak. Vše se pak pokazilo následným přemístěním na odborné učiliště, kde nastoupil na obor malíř pokojů. Začaly se objevovat podobné problémy se šikanou jako na naší vesnické základní škole. Tehdy jsme ještě netušili, že volba střední školy může ohrozit jeho psychické zdraví natolik, že bude invalidní.

1.3 Mozek není počítač

Už jako malý jsem byl velmi vynalézavý a miloval jsem technické knihy, zejména ty plné vědeckých a technických pokusů, které jsem si mohl vyzkoušet doma. Můj oblíbený seriál byl „Věda je zábava.“

Rodiče trnuli, k čemu nás zase v televizi navedou, protože každá moje hračka byla osudem vázaná k demontáži a následném pokusu složit ji nazpět. Prahл jsem po vědomostech zjistit, jak ty věci vlastně fungují.

Můj úplně první projekt byla snaha namontovat plastového panáka Teletubbies na podvozek autíčka s elektromotorem. V momentě, kdy panák začal hrát, podvozek auta se dal do pohybu. Záliba ovšem neskončila jen u mých dětských hraček. Obec poskytovala dvakrát ročně velkoobjemové kontejnery na směsný odpad. Tehdy ještě naše obec neměla v provozu

sběrný dvůr a zajišťovala likvidaci nejrůznější veteše a elektroniky tímto systematickým rozmístěním kontejnerů. My měli to štěstí, že jeden byl naproti našeho domu.

Byl to ráj plný pokladů. Kromě roztrhaných matrací či prokopnutých starých skříní jsme tam s bratrem našli mimo jiné i dva osobní počítače s kompletním vybavením. Byl to okamžik, kdy jsme oba měli svůj úplně první počítač. I přesto, že se již na tu dobu jednalo o hodně zastaralý model, byl stále funkční. Naučil jsem se všechny základní principy, které jsem pak přenesl na náš rodinný počítač, který si matka pořídila skrze podnikání v květinářství. Naučil jsem se pracovat se softwarem, nakupovat hardware a časem jsem sebral odvahu si postavit svůj vlastní počítač podle mých představ. Začal jsem svůj koníček rozvíjet a časem jsem sestavoval a opravoval počítače členům rodiny, kamarádům a širšímu okolí. Dnes se věnuji i opravě notebooků, tabletů a mobilních telefonů.

Obr. 1: Velkoobjemový kontejner na směsný odpad

Začal jsem se obklopovat spoustou věcí, které byly v očích ostatních staré, rozbité, či nepotřebné. V mých očích to byly jen věci, které potřebovaly malou údržbu, aby mohly dál sloužit. Věci, na kterých se podepsal čas, ale stále byly použitelné.

Začal jsem si uvědomovat, že raději trávím čas s elektronikou, než abych tvořil sociální vazby. Bylo to z důvodu toho, že elektronika a mechanika nesou určité zákony, které stačí

dodržovat, aby věci fungovaly, jak si přejeme. U lidí tomu tak není. Dalo by se říct, že i přestože, že jsem vyrůstal v milující rodině se sourozenci a oběma rodiči a nikdy jsem asi nezažil pocit strádání, raději se obklopuji materialistickým světem, protože mám pocit, že je pro mě více logický a pochopitelný.

1.4 Spánek, domov, tma

Začarovaný kruh. Uplynulých pět let kromě biologického stárnutí vše zůstalo pro bratra stejné. Žije ve svém malém pokojíčku, kde zakázal vstup slunečním paprskům. Jako invalidní osoba má pečovatelskou péči, kterou mu poskytuje naše matka.

Skrze šikanu, kterou jsem zmínil již v kapitole „*nátlak ve školním prostředí*“, trpí opravdu silnou sociální fóbií a nemůže vyjít z domu, aby si například nakoupil. Není tedy schopen se bez druhé osoby občerstvit nebo dopravit k lékaři.

Léky, které mu pomáhají nemoc zvládnout jsou vysoce tlumící, a tedy není výjimkou, že dvě třetiny dne prospí. Je velmi náladový a důvody jeho výkyvů jsou nám často neznámé. Když už důvod jeho negativní nálady objasňuje, důvodem je nějaká z psychóz či panického ataku.

Můj osobní kontakt s ním je momentálně velmi omezený. Dalo by se říci, že nemá skrze nemoc a léčbu nastavené cirkadiánní rytmy.¹ Tedy v časech, kdy člověk obvykle ráno vstává, on tvrdě spí až do večera, kdy chodím obvykle spát. Nejvíce je aktivní od 22 do 7 hodiny ranní. Časy se mění v horizontu ročního období, ale obecně platí, že nejvíce aktivní přes den je na jaře a na podzim.

Když už se setkáme například v kuchyni nebo obývacím pokoji, ignoruje mě, protože má na hlavě sluchátka s hlasitou hudbou.

Skutečný problém začíná v okamžiku, kdy opouštíme pohodlí našeho domova. Skrze sociální fobii. Například při návštěvě zubaře s blížícím se termínem u něj nastupují silné negativní emoce, insomnie – problém se spánkem, a záživací potíže, nejčastěji v podobě zvracení. Jeho sociální fobie je velkou překážkou v jeho léčbě v podobě psychoterapií, která by velmi pomohla snížit jeho utrpení.

---

¹ Ispanek.cz, (2022), Co je cirkadiánní rytmus a jak funguje? [online]. Dostupné z: <https://ispanek.cz/cirkadianni-rytmus/>

1.5 Schizofrenie, která mi změnila bratra

Schizofrenie je psychické onemocnění, které vzniklo ze dvou řeckých slov – schizo a frén, což do češtiny lze přeložit jako "rozštěpená duše". Dnes již věda vyvrací či dokonce popírá, že by lidé trpící touto nemocí měli rozštěpenou či rozpolcenou osobnost, a toto tvrzení se spíše přiřazuje disociativní poruše osobnosti. O stavu schizofrenii jako takové se prvně zmínil dr. Emil Kraepelin v roce 1896, které říkal, „dementia praecox.“ Usoudil, že jde o doslova měknutí mozku. Později roku 1911 se za název nemoci jako schizofrenie zasloužil dr. Eugen Bleuler. Schizofrenik není schopen rozeznat sny od skutečnosti.²

„Je to jako mít sny, když jste naprosto probuzení“³

Z empirického pozorování bratrova chování usuzuji, že i on trpí. Svým chováním se občas projevuje jako dospělý muž někdy jako malé dítě.

Schizofrenie se obvykle projevuje v raném dospívání. Typickými projevy u jedinců trpících nemocí je pokles IQ, emoční nestabilita, problém navazovat a udržovat sociální vazby.

Hlavním předpokladem propuknutí nemoci je na genetické úrovni, přičemž geny jsou obecně spouštěny prostředím. Z výzkumů přímo vychází, že za příznaky jako je již výše popsáný pokles inteligence a emoční nestabilita, jsou přímým důsledkem biologického procesu zvaném synaptické prořezávání. To znamená, že „*mozek eliminuje nadbytečné synapse, což jsou struktury v mozku, které umožňují neuronům přenášet elektrický nebo chemický signál do jiného neuronu. Synaptická kontrakce je považována za způsob, jak odstranit nadbytečné spojení v mozku, která již nejsou potřeba.*“⁴ Mozek se tímto pro nás zbavuje nepotřebných a nefunkčních spojení. U schizofreniků se mozek zbavuje i funkčních synaptických spojení, čímž přímo poškozuje naučené vjemy. Tím vznikají další závažné onemocnění, jako je například deprese a úzkosti.⁵

² Jarolímek, M., O nemoci: Schizofrenie. Nakl. Vyšehrad, 2021

³ Jarolímek, M., O nemoci: Schizofrenie. Nakl. Vyšehrad, 2021, str. 14

⁴ DrinkDrinkAdmin, (2022-07-14), Co je synaptické prořezávání? [online]. Dostupné z: <https://cs.drink-drink.ru/chto-takoe-sinapticheskaya-obrezka/>. [Cit.2023-15-5].

⁵ Búran, P., (2020), Video o vzniku schizofrenie [online Video]. YouTube. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=vnc1ytRoBxY> (Přístup k videu dne 15.05.2023)

Přes onu osudnou červnovou sobotou, kdy bylo slunečno a teploměr ukazoval ke třiceti stupňům celsia, zúčastnili jsme se brigády v nedaleké vesnici. Natírali jsme spolu s otcem, strýcem a naším bratrancem střechu na jednom statku. Z úmorného slunce a dřiny jež práce obnášela dostal posléze zapláceno. Až po hospitalizaci nám sdělil, že tehdy zažil blud, ve které měl pocit, že nabyl statusu živitele rodiny, a že na něm a jeho peněžích celá rodina parazitujeme.

Bohužel se nám tehdy s jeho mylnou představou nesvěřil, a tak jsme mu to nemohli rozmluvit či vysvětlit, že to tak není. Dodnes má velké obavy o své finance.

1.5.1 Když není všech pět pohromadě

Mezi hlavní příznaky schizofrenie řadíme halucinace, které jsou takzvanými "pozitivními příznaky". Zkreslená realita od skutečnosti. Nejvíce známé jsou halucinace laické veřejnosti, vizuální a sluchové. Méně známé mohou být i halucinace haptické, čichové a chuťové. Mezi pět lidských smyslů již uvedených řadíme i bolest, kterou pacienti během halucinací mohou cítit.⁶

Slyšiny, též známé jako sluchové halucinace, obvykle pacienta kritizují nebo jej vyzývají k nějaké akci. Může se jednat o nepříjemný šum, pocit pískání v uších, známý jako tinnitus. Pacient má často pocit, že slyšiny vychází přímo z jeho hlavy nikoli z vnějšího prostředí.⁷

Bratr sluchovými halucinacemi trpí de facto permanentně, což je důvodem, proč nosí neustále sluchátka s hlasitou hudbu.

Blud je představa, o které má pacient mínění, že je skutečnost a pravda. Nejčastější forma bludů je pocit spiknutí celé nebo určité společnosti proti pacientovi, přičemž má strach o svůj život nebo majetek. Pacient též může nabyt dojmu, že má určité superschopnosti. Je to jeden z důvodů, proč se pacient pokusí o sebevraždu např. pádem ze střechy.⁸

Ovšem bludy můžeme zažít i my, když nabydeme silného přesvědčení. Existuje spousta způsobů, jak vyvolat halucinaci, například při jednom z experimentů, kdy vědci

---

⁶ Jarolímek, M., O nemoci: Schizofrenie. Nakl. Vyšehrad, 2021

⁷ mountsinai.org, (2019), The Propensity to Hear "Voices" in Schizophrenia May Be Established by Infancy, Many Years Before Symptom Onset. [online]. Dostupné z: <https://www.mountsinai.org/about/newsroom/2019/the-propensity-to-hear-voices-in-schizophrenia-may-be-established-by-infancy-many-years-before-symptom-onset>

⁸ Jarolímek, M., O nemoci: Schizofrenie. Nakl. Vyšehrad, 2021

účastníky uzavřeli do temné místnosti s informací, že budou testovat jejich citlivost očí na světlo. V temné místnosti vědci promítali na plátno velice slabé světlo. Účastníci měli dát znamení, kdy budou mít pocit, že se světlo zesílilo. I přesto že se světlo vůbec nezesílilo většina diváků pozorovalo jeho intenzívnění. Tedy závěrem bylo, že jejich přesvědčení stačí k tomu, aby jejich mozek vytvořil halucinaci.⁹

Komunikace s pacienty je tedy klíčová. Snažíme se striktně bludy vyvracet, nepodporovat a nejrůznější situace důkladně vysvětlit a objasnit.

Nejčastější bludy, které musíme mému bratrovi vyvracet jsou pocit, že ho někdo sleduje, nebo že mu chce někdo odcizit jeho majetek. Někdy je to opravdu komplikované. Podmětem pro blud může být naprosto cokoliv. Od reklamy v televizi, přes zaparkované auto před jeho oknem, až po wifi router, který pravidelně odpojuje ze sítě. Podezírání nejen cizí lidi a sousedy, ale občas i členy rodiny. Stačí, když jej dostatečně hlasitě nepozdravíme, nebo když nabude dojmu, že se na něj neusmíváme.

Další příznaky jsou takzvané "negativní", které jsou obvykle větším problémem. Jde o pacientův propad do apatie, deprese, roztržitého myšlení a hypobulie, což je stav, kdy pacient vůbec není schopen spolupracovat a nemá vůli, třeba jen vstát z postele. Laikové si toto chování mohou vyložit jako lenost. Což vede ke stigmatizování a zhoršení pacientových psychických příznakům.¹⁰

1.5.2 Léčba schizofrenie

Léčba schizofrenie může být velmi zdlouhavá, protože je velmi komplexní a provází ji mnoho přidružených psychických onemocnění. V první řadě se zjišťuje, o jakou schizofrenii se jedná. Používá se řazení podle Mezinárodní klasifikace nemocí se může jednat například o paranoidní schizofrenii, desorganizovanou schizofrenie, katatonní schizofrenii nebo schizofrenie nediferencované.¹¹

Při diagnostice pacienta se začíná s takzvanou farmakoterapií antipsychotiky, která se předepisují na psychiatrii. Vhodná léčba se ovšem často nepodaří napoprvé a pacient tak za dobu své nemoci projde zdlouhavým procesem zkoušení různých kombinací a druhů léků.

⁹ Gombrich, E., Umění a iluze: Studie o psychologii obrazového znázorňování. Nakl. KOSMAS, 2019

¹⁰ Jarolímek, M., O nemoci: Schizofrenie. Nakl. Vyšehrad, 2021

¹¹ Ústav zdravotnických informací a statistiky České republiky, (2023), Náhled české verze Mezinárodní klasifikace nemocí, 11. revize - MKN-11 pro statistiky úmrtnosti a nemocnosti. [online]. Dostupné z: <https://www.uzis.cz/ext/mkn-11-nahled/>

Nelze se tak paušálně vyhnout negativním účinkům jako je spánková apnoe, emocionální nestabilita, apatie a jiné.

Další nedílnou součástí léčby je psychoterapie, která může pomoci pacientovi zvládat své symptomy, vyvracet nemoci způsobené mylnou představou o světě a pomoci mu do znovuzачlenění se do každodenního života.¹²

Dalším faktorem je takzvaná prevence v podobě informování společnosti, která má například genetické predispozice z důvodu pozitivní rodinné anamnézy. Tito lidé by neměli konzumovat jakékoliv drogy a žít v ideálních rodinných a sociálních podmínkách. Zejména by se neměli vystavovat stresu, kterému byl vystaven například můj bratr při šikaně.

Prevence již nemocného je též velmi důležitá, protože takové ideální harmonické rodinné zázemí může výrazně pomoci k remisi nemoci nebo alespoň ke zmírnění příznaků schizofrenie.¹³

1.6 Stigma a diskriminace

Stigma k lidem trpícím schizofrenií se může stát velkou překážkou k uzdravení a normálnímu začlenění do společnosti. Vůbec tomu nepomáhá velmi populární kinematografický styl, kde ve filmech jako Psycho (1975), Přelet nad kukaččím hnízdem (1975), Šílenství (2011), Soudce Dredd (1995) a těmto podobným, kdy je postava trpící schizofrenií často vyobrazena jako masový, či sériový vrah.¹⁴ Jedná se o velmi populární a mylné představy, které jsou často interpretovány pochybnými výklady v médiích, které utváří spoustu dezinformací ohledně tématu schizofrenie. Panují názory, že lidé s touto nemocí se nemohou vyléčit, jsou agresivní, nebezpeční, líní, nemohou pracovat, či dokonce, je to vina rodičů.¹⁵

V mé sociální bublině mám pár jedinců, kterým byla diagnostikována schizofrenie a jsou do jisté míry schopni pracovat a vést normální život. Avšak potřebují velmi flexibilní práci, aby v momentech, kdy se necítí dobře, mohli zůstat doma nebo možnost získat více času na své pracovní projekty.

---

¹² Jarolímeck, M., O nemoci: Schizofrenie. Nakl. Vyšehrad, 2021

¹³ Novotný, L., (2022-01-06). Schizofrenie – příznaky, příčiny a léčba. [online]. Dostupné z: <https://www.drmax.cz/clanky/schizofrenie-priznaky-priciny-a-lecba>

¹⁴ Jarolímeck, M., O nemoci: Schizofrenie. Nakl. Vyšehrad, 2021

¹⁵ CMHCD.cz, Snižování stigmatu. [online]. Dostupné z: <https://www.cmhcd.cz/stopstigma/o-dusevnich-nemocech/schizofrenni-poruchy/snizovani-stigmatu/>

Je velmi důležité o tomto tématu mluvit, provádět nejrůznější opatření a poučné semináře pro nemocné i lidé všeobecně, aby věděli, jak lze snížit stigma a diskriminaci osob trpících schizofrenií. I v dnešní době jsme totiž svědky diskriminace v institucionálních prostorech jako jsou nemocnice a jiné zdravotnické zařízení.¹⁶

Naštěstí dnes existují organizace jako je například Sdružení pečujících o duševně nemocné ČR z.s., která se mimo jiné zabývá legislativou, aby se i v tomto odvětví nezapomínalo na osoby s duševním onemocněním.¹⁷ Prevencí proti špatnému vyobrazení duševně nemocných lidí jsou také kampaně jako například skotská kampaň See Me, která bojuje proti stigmatizaci a diskriminaci duševně nemocných lidí.¹⁸

---

¹⁶ Harangozo J., et al., Stigma and discrimination against people with schizophrenia related to medical services. [online]. Dostupné z: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/23788438/>

¹⁷ spdn-cr.org, Hlavní činnost SPDN ČR směřuje k ochraně a uspokojení společných zájmů v oblasti duševního zdraví. [online]. Dostupné z: <http://www.spdn-cr.org>

¹⁸ seemescotland.org, Stigma and discrimination. [online]. Dostupné z: <https://www.seemescotland.org/stigma-discrimination/>

2 REŠERŠE

Zde bych chtěl uvést jak české, tak světové výtvarníky a jejich práce, které mě provázely, jak při rešerši, tak během postupu práce a řešení problémů souvisejících s ní. Pro svou tvorbu jsem nehledal jen u sklářů jako jsou Martin Janecký a Palo Macho ale i u výtvarníků, kteří se zaměřují i na jiné materiály jako jsou například Monika Sosnowska, Jozef Jankovič, Antony Gormley, Jan Krtička či umělce, které schizofrenie provází v jejich životem jako byl Bryan Charnley.

2.1 Martin Janecký

Martin Janecký je český sklář a sochař, který se narodil 29. února 1980 v Liberci. Se sklem se setkal již ve svých třinácti letech ve firmě svého otce. Proto se také dal na studium sklářské školy v Novém Boru, kterou dokončil roku 1998. Po dokončení studia vycestoval za zkušenostmi do USA a Jižní Afriky. Velmi často se stává hostujícím lektorem v mnoha sklářských programech pro své unikátní dovednosti. Vytváří pomocí techniky tzv. inside bubble sculpting skleněné skulptury lidských hlav, či jiných částí lidského těla. Bohužel mu tahle technika nedovoluje vytvářet monumentální instalace, jak by si přál.¹⁹

Jeho skleněné skulptury vyvolávají ve mně, jako začínajícím skláři obrovský respekt, když vím, jak je pro mě obtížné vyfouknout jen obyčejnou skleněnou baňku. Z jeho prací jsem nejvíce čerpal informace o instalaci hlav jako samonosných objektů. V jeho dílech považuji za hlavní témata vyobrazení lidské psychiky a myšlenkového procesu.

2.1.1 Dia de los Muertos

Pro Martina Janeckého bylo velmi důležité pro své zkušenosti vycestovat do zahraničí, kdy se po cestě do Mexika kromě lidských hlav začal zaměřovat na lidské lebky, které nás provázejí celou historií umění. Cyklus děl „Día de los Muertos“ vychází z poznání mexické kultury.²⁰

---

¹⁹ AbARTP, (2020), Martin Janecký. [online]. Wikipedie. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Martin_Janecký/

²⁰ hellergallery.com, MARTIN JANECKÝ. [online]. Dostupné z: <https://www.hellergallery.com/martin-janecky/>

Osobně se mi série „Día de los Muertos“ líbí hlavně z hlediska, že zde nejvíce cítím, že díla vznikly ze silné zkušenosti nového poznání autora. „Día de los Muertos,“ česky „Den mrtvých,“ lidé si tím připomínají, že smrt je jednou ze základních součástí života.²¹

Myslím si, že v naší středoevropské kultuře spíše upadá, se snahou ji vytěsnit stejně jako myšlení o psychicky nemocných lidech.

Obr. 2: Martin Janecký, LA CALAVERA, 2017, 47 x 15, ručně tvarované sklo

22

2.2 Monika Sosnowska

Monika Sosnowska je polská výtvarnice, nejvíce známá svými instalacemi. Narodila se 4. května 1972 v Ryki. Studovala malbu na Výtvarné škole umění v Poznani a posléze na Rijksakademie van Beeldende Kunsten v Amsterdamu. Postupem času se začala zabývat trojrozměrným prostorem, který vychází z trojrozměrné malby. Později přestala využívat plátna a začala pracovat jen s prostorem.²³ To se jí povedlo díky konstrukčním materiálům, od ocelových nosníků až po beton.²⁴

²¹ gob.mx, Día de Muertos, tradición mexicana que trasciende en el tiempo. [online]. Dostupné z: <https://www.gob.mx/inafed/articulos/dia-de-muertos-tradicion-mexicana-que-trasciende-en-el-tiempo>

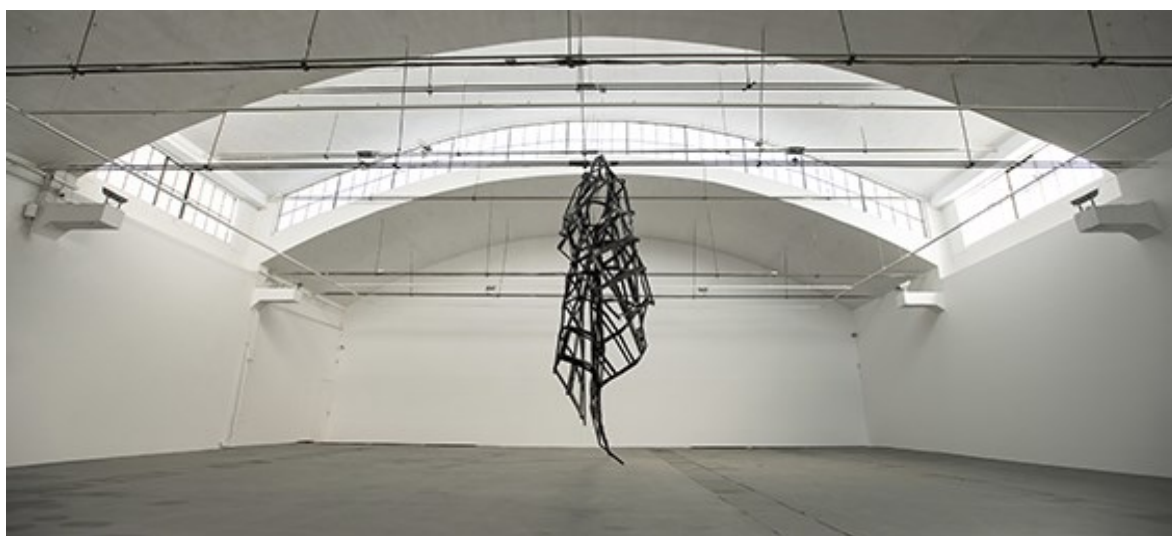
²² Martin Janecký, LA CALAVERA, 2017. [online]. Dostupné z: <https://www.janecky-studio.com/artworks/la-calavera-dia-de-muertos-2017>

²³ Museum of Modern Art, et al., (2020), Monika Sosnowska. [online]. Wikipedie. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Monika_Sosnowska

²⁴ hauserwirth.com, Monika, Wikipedie. Dostupné z: <https://www.hauserwirth.com/artists/2824-monika-sosnowska/>

2.2.1 Fasada

Umělecké dílo zvané "Fasada" je metaforou krize poukazující na urychlení konce moderny v architektuře skrze pandemii. Dílo je replikou závěsové fasády modernistické budovy z 60. let. Ocelová konstrukce z pravoúhlého geometrického obrazce byla autorkou nahrazena organickou a deformovanou formou, která tím zcela postrádá dosavadní smysl. Je potrestána povrchnost a pevná struktura fasády, která vzbuzovala důvěru. Během vernisáže v Lublinu se konala performativní akce.²⁵

Obr. 3: Monika Sosnowska, Fasada, 2021, 7280 x 2000, ocel

26

2.3 Bryan Charnley

Bryan Charnley byl britský umělec známý pro svou nemoc, paranoidní schizofrenii. Narodil se 20. září 1949 ve Stocktonu. Schizofrenie se u něj projevila v roce 1969 a později i potvrzená diagnostikou. Delší čas zůstal doma u svých rodičů, kde později začal i malovat. Začátky byly spíše květinové náměty, až od roku 1982 se začal zaměřovat na své sny a jeho vnitřním život. Pro pocit z malého uznání začal experimentovat s dávkami léků a později spáchal sebevraždu.²⁷

²⁵ blokmagazine.com, 'Facade' by Monika Sosnowska at Galeria Labirynt. [online]. Dostupné z: <https://blokmagazine.com/en-pl-facade-by-monika-sosnowska-at-galeria-labirynt/>

²⁶ Monika Sosnowska, Fasada, 2021, [online]. Dostupné z: <https://labirynt.com/2020/08/06/wystawa-fasada-moniki-sosnowskiej/>

²⁷ bryancharnley.info, Bryn Charnley. [online]. Dostupné z: <https://www.bryancharnley.info>

2.3.1 Self-Portrait in the throes of St Agatha

Jedná se o sérii patnácti autoportrétů vytvořených v roce 1991, které reflektovaly jeho zkušenosti s užíváním psychoaktivních látek. Experimenty s dávkováním léků si důkladně zapisoval do diáře.²⁸

Obr. 4: Bryan Charnley, Self Portrait Series 23rd May 1991,
1991, © 2023 Bryan Charnley

29

Při pohledu na tyto obrazy se mi v hlavě žene spousta myšlenek. Jestli tak jak maluje, opravdu vidí schizofrenici.

²⁸ bryancharnley.info, Bryan Charnley. [online]. Dostupné z: https://www.bryancharnley.info/self-portraits-2/charnley_self_portrait_series_01/

²⁹ Bryan Charnley, Self Portrait Series 23rd May 1991, 1991. [online]. Dostupné z: https://www.bryancharnley.info/self-portraits-2/charnley_self_portrait_series_10/

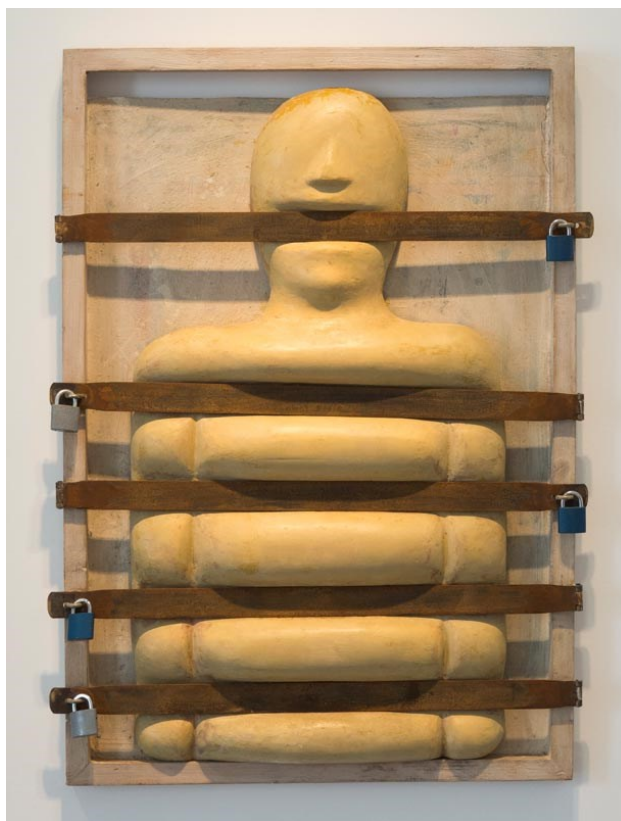

2.4 Jozef Jankovič

Jozef Jankovič byl významný slovenský sochař. Narodil se 8. listopadu 1937 a zemřel 6. července 2017. Narodil se i zemřel v Bratislavě. Od roku 1956 do 1962 studoval na škole výtvarného umění v Bratislavě.³⁰ Jeho tvorba se zaměřovala na informel, vliv pop-artu a také nové figurace v jejímž duchu nejvíce tvořil. Během normalizace se věnoval grafice a později tvorbě rozměrných reliéfů či plastik, umístěných ve veřejném prostředí.³¹

Pro mne jsou důležité momenty samonosné figury, kterou ve svých dílech deformoval, krčil, či trhal. Což vyjadřuje lidské vnitřní napětí k nátlaku, kterou jí klade společnost.³²

Cítím s toho existenciální podtext. Jeho postavy jsou často umístovány do vymezeného prostoru jako jsou dveře a okna.

Obr. 5: Jozef Jankovič, 2013, Relief mixed media,
100 x 70 cm

33

³⁰ abART, (2020), Jozef Jankovič. [online]. Wikipedie. Dostupné z: https://sk.wikipedia.org/wiki/Jozef_Jankovič

³¹ muo.cz, 2017, Jozef Jankovič | Plynutí času. [online]. Dostupné z: <https://www.muo.cz/jozef-jankovič--1509/>

³² ktvhd. (2014). Artefakty - Jozef Jankovič a Palo Macho [online Video]. YouTube. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=iZBxyuLI38E> (Přístup k videu dne 15.05.2023)

³³ Josef Jankovič, Reliéf, 2013. [online]. Dostupné z: <https://danubiana.sk/en/zbierka/zberatelia>

2.5 Palo Macho

Palo Macho je Slovenský sklářský výtvarník známý především malbou na sklo. Narodil se 22. září 1965. Během let 1980 až 1986 studoval střední sklářské školy v Novém Boru a Kamenickém Šenově. V letech 1989-1995 studoval na vysoké škole výtvarných umění v Bratislavě.³⁴ Nyní působí jako pedagog na Škole užitečného umění v Lednických Rovínách. Pro jeho výtvarné vyjádření je nejčastěji používán tabulové sklo lehané či tavené, na které převádí své malby. Zde však odstín barvy není čitelný jako u klasické malby na plátno, ale pigmenty se vybarví až po přežahu. Díky transparentnosti skla si může hrát s vrstvami. Práce na tabulové sklo má výhodu, že se divák může na obraz dívat z obou stran.³⁵

2.5.1 Instalace pro galerii Kaple

V instalaci, kterou vytvořil na míru Galerii Kaple ve Valašském Meziříčí v období pandemie Covid-19, která mu získala více času pro tvorbu, se zaměřuje na instalaci skleněných panelů, které tvoří vztah mezi sebou a okolním prostorem. Zde se Macho poprvé pouští na malby do matovaného skla, které jsou matované v určitých tónech.³⁶

Obr. 6: Palo Macho, Instalace pro galerii Kaple, 2021, tabulové sklo

37

³⁴ abART, (2023), Palo Macho. [online]. Wikipedie. Dostupné z: https://sk.wikipedia.org/wiki/Palo_Macho

³⁵ Bajcurová K., 2021, Palo Macho. [online]. Dostupné z: <https://kaple.kzvalmez.cz/udalost/3278-palo-macho/>

³⁶ Bajcurová K., 2021, Palo Macho. [online]. Dostupné z: <https://kaple.kzvalmez.cz/udalost/3278-palo-macho/>

³⁷ Palo Macho, 2021, Instalace pro galerii Kaple. [online]. Dostupné z: <https://kaple.kzvalmez.cz/udalost/3278-palo-macho/>

2.6 Antony Gormley

Celým jménem Antony Mark David Gormley je britský sochař narozen 30. srpna 1950 v Londýně. Známy je především za lidské ocelové figury tvořené odlitky jeho vlastního těla. Ve svých pracích zkoumá lidskou přítomnost na světě, proto se velmi často jeho figura vyskytuje v krajině nebo městské krajině. Například sochy, které umístil od země po římsy a střechy v blízkosti v parku Madison Square New Yorku v roce 2010 lidé si myslely, že se jedná o lidi, kteří se snaží spáchat sebevraždu. Nebo 100 soch, které v roce 1997 umístil na 3,7 kilometru dlouhé pláži.³⁸

2.6.1 Clearing

Clearing je rozsáhlá instalace vytvořená v roce 2020 z kovových trubek v New Yorku, které tvoří vertikálně umístěné kruhy připomínající deformovanou spirálu. Je tvořen ze 18 kilometrů tenkého, hliníkového jeklu.³⁹ Dílo vzniklo díky projektu Connect, BTS v newyorském Brooklyn Bridge Park. Je tvořeno tak aby návštěvníka vyzvalo k procházení a překonání jej. Je vytvořen tak aby se v něm návštěvníci mohli potkat a vytvářet interakci mezi sebou.⁴⁰

Nejvíce mě zaujala právě práce Clearing, která je umístěna ve veřejném prostoru, a která svým vizuálem vyzývá návštěvníky k akci. Autor vytvořil překážku, kterou se lidé snaží překonat. To mě inspirovalo k vytvoření bariéry vymezující pomyslný osobní prostor, který návštěvník musí zdolat a narušit.

---

³⁸ Kuiper, K., Antony Gormley British sculptor and draftsman. [online]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/biography/Antony-Gormley>

³⁹ antonygormley.com, [online]. Dostupné z: <https://www.antonygormley.com/news/new-york-clearing>

⁴⁰ designboom.com, 2020, antony gormley discusses his monumental looping sculpture overlooking the NYC skyline. [online]. Dostupné z: <https://www.designboom.com/art/antony-gormley-loop-coil-sculpture-new-york-clearing-02-05-2020/>

Obr. 7: Antony Gormley, New York Clearing, 2020,
pokroucený hliníkový profil, © Scott Rudd

41

Již dříve mě zaujala informace o zrcadlových neuronech, kdy jako lidé z mnohých důvodů jako je adaptace a snaha o přežití, podvědomě kopírujeme chování ostatních lidí. Příkladem je známý pokus se zíváním, kdy donutíme zívnout člověka pouze tím, že zívání předstíráme. Na podobném principu fungují nejrůznější značení a příkazy, které člověk nevědomky dodržuje, i přestože nedávají smysl.⁴²

2.7 Jan Krtička

Jan Krtička je český výtvarník se zabývající sochařstvím a konceptuálním uměním. Narozen 1979 v Olomouci. Od roku 2000-2006 Studoval výtvarných umění Vysokého učení technického v Brně v Ateliéru sochařství u Jana Ambrúze a od 2008-2014 na Fakultu umění a designu Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, Vizualní komunikace. Ve své tvorbě se také zabývá akčním uměním, land artu a zvukovým instalacím. Proslul svými konceptuálními a prostorovými pracemi, ve kterých klade důraz na vztahu člověka s přírodou a přírodní prostředí. Často používá jako výstup fotodokumentaci, ve kterých zachytává přírodní prostředí.⁴³

Nejvíce mě z jeho tvorby oslovily inspirovaly audioinstalace, ve kterém jsem objevil mnoho možných způsobů technického a vizuálního řešení.

⁴¹ Antony Gormley, Clearing, 2020, In: www.antonygormley.com: New York Clearing. [online]. Dostupné z <https://www.antonygormley.com/news/new-york-clearing>

⁴² Medalová, K., 2015, Zrcadlové neurony – jak se dokáže mozek vcítit do druhého člověka? [online]. Dostupné z: <https://www.mentem.cz/blog/zrcadlove-neurony/>

⁴³ Krticka, J., CV, [online]. Dostupné z: <http://www.jankrticka.com/index.php/sample-page/>

2.7.1 Minulý rok

Velmi mě zaujala umělecká instalace s názvem Minulý rok z roku 2021. Jedná se o instalaci ve tvaru dětského kolotoče. Ten má místo sedadel reproduktory, ve kterých se přehrává výpověď, jaký byl minulý rok, který byl poznamenaný covidovou pandemií.⁴⁴

Obr. 8: Jan Krůčka, Minulý rok, 2021, ocel a dřevo, audiovizuální kinetická instalace

45

⁴⁴ Krůčka, J., 2021, Minulý rok. [online]. Dostupné z: <http://www.jankrůčka.com/index.php/gallery/2021-minuly-rok/>

⁴⁵ Jan, Krůčka, Minulý rok, 2021, In: <http://www.jankrůčka.com> [online]. Dostupné z: <http://www.jankrůčka.com/index.php/gallery-category/2021/#2021-minuly-rok>

3 MÉ PŘEDCHOZÍ PRÁCE

Zkušenosti z mých předchozích prací, jež vznikaly pod zastřešením ateliéru designu skla na univerzitě Tomáše Bati a předchozího studia, jsou mi velmi cennými. I přestože do značné míry využívám již nabyté informace ve své bakalářské práci, baví mě pozorovat můj vlastní vývoj a získávání odvahy v kombinování nejrůznějších materiálů sloužících jako výrazový prostředek mých pocitů a konceptů.

V následujícím textu uvádím mé tři předchozí univerzitní práce, které považuji pro mě za klíčové.

3.1 Objekt jako šperk

V mé klauzurní práci druhého semestru na téma objekt jako šperk, jsem se zabýval konceptem zakrýváním tělesných nedostatků a negativních povahových rysů jako jsou např. nadutost, sebestřednost, domýšlivost a podobné. Došel jsem k závěru, že zakrýt část těla, konkrétně různých částí obličeje může být jakýmsi šperkem.

Ve své instalaci jsem vytvořil dav lidí. Dav je tvořen ze sádrových odlitků obličejů mých blízkých. Přes odlitky tváří, jsem přikládal skleněné masky, které jsem vytvořil lehnutím barevných skleněných tabulí o tloušťce 2,5 centimetru technikou fusingu. Maskami jsem zakryl části obličeje zcela náhodně, protože se nechci stavět do role, kdybych měl rozhodovat, co mají být přesnosti či nedostatek. V práci jsem si uvědomil základy charakteristiky na základě proporcí velikosti tváře s výškou instalace nad zemí. Bylo klíčové hlavy nainstalovat do výšky figuranta.

Obr. 9: Petr Mana, Objekt jako šperk, 2021, sádra, lehané sklo a ocel

3.2 Koroze

Semestrální práce na téma koroze skla. Fascinovala mě kresba, která vznikla v důsledku odskelnění na kuchyňském nádobí za použití zásaditých mycích prostředků v myčkách na nádobí. Jelikož je koroze závislá na čase, pokusil jsem se proces urychlit pomocí nežádoucích jevů u fusingu, který u nevhodného skla pro tavení vytváří korozi povrchu. Tento jev je vizuálně nepatrný, proto jsem se snažil tento nežádoucí jev opticky násobit. Pro mou práci bylo nejvhodnější sklo hutní a tabulové plavené sklo, kde koroze nejlépe vznikala na straně, která nebyla v kontaktu s cínem. Dále jsem pozoroval vlivy nejmenší mastnoty na povrchu skla, která také výrazně ovlivnila výsledek. Výstup byla tři okna.

Obr. 10: Petr Mana, Koroze, 2022, okenní rám a tabulové sklo

3.3 (Ne) stabilita

V mé poslední výtvarné práci jsem se zabýval nestabilitou vlivu nerovnoměrného ohřevu skla. Zaměřil jsem se na dva výstupy. První bylo samovolné praskání oken vlivem nerovnoměrného slunečního svitu nebo jiného zdroje tepla a druhý tepelný šok při foukání hutního skla. Dokonce i horká pára z varné konvice umístěná vedle okna může způsobit záprask skla, který vede časem a vahou okna k rozšíření praskliny napříč okenní tabulí. Na vlastní oči jsem tento jev dlouhodobě pozoroval na jednom z oken v naší zimní zahradě.

V práci jsem se snažil simulovat jev praskání a následně jsem se zamyslel nad tím, jak by se dalo opravit praskliny a zabránit šíření prasklin. Výsledkem byly tedy již zmíněné dva odlišné přístupy k tématu.

První přístup byl vytvoření skleněného "obrazu", kde jsem vytvořil podmínky k nerovnoměrnému ohřevu použitím plynového hořáku. Bodově jsem nahřál okraj skla a nechal ho samovolně zchladnout na původní pokojovou teplotu. V okamžiku ochlazení se na místě

ohřevu vytvořila prasklina, kterou jsem následně opakovaným ohřevem a ochlazením rozšířil do několika směrů. Teplem jsem vytvořil tlakové napětí, které se posléze chladnutím přeměnilo na tahové napětí. Tímto je sklo několika násobně náchylnější na prasknutí.⁴⁶ Poté jsem tabuli spojil metodou motýlí intarzie⁴⁷, kdy jsem se inspiroval nábytkářskou technikou a vyřezal několik skleněných motýlů, které byly protikusem děr v popraskané tabuli skla a spojil je technikou fusing.

Druhý přístup se zabýval myšlenkou vynechat chladicí proces u hutního skla. Výstupem byly vázy válcového charakteru, které jsem po oddělení od sklářské píšťaly nechal na sibalové nehořlavé vatě pomalu vychladnout do pokojové teploty. Po roztržení jsem válec složil jako 3D puzzle a pomocí sekundového lepidla spojil, zasádroval a utavit.

Obr. 11: Petr Mana, (ne) stabilita, 2022, Tabulové sklo

⁴⁶ ROŠKA, R., TECHNOLOGIE VÝROBY SKLA 2: MODERNIZACE VÝUKY NOVĚ ZŘÍZENÉHO ATELIÉRU DESIGNU SKLA REGISTRAČNÍ ČÍSLO. [online]. Dostupné z: <http://ads.fmk.utb.cz/Contexts/atelier/Documents/Technologie%20v%C3%BDroby%20skla%202.pdf>

⁴⁷ Tomika, (2021), Motýlí intarzie – proti plýtvání. [online]. Dostupné z: <https://www.tomiki.cz/2021/08/10/motyli-intarzie-proti-plytvani/>

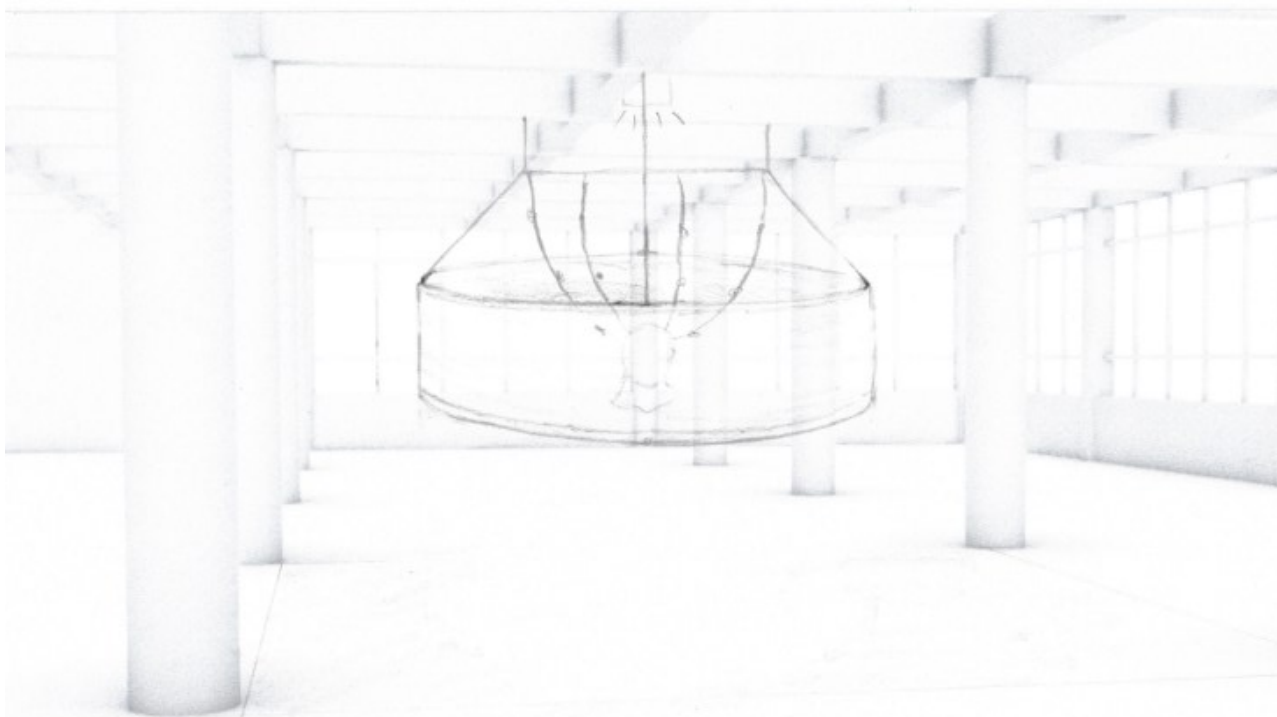
Obr. 12: Petr Mana, (ne) stabilita, 2022,
hutní foukané sklo, tavené sklo

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 PŘEDSTAVENÍ KONCEPTU

Cílem mé práce je zvýšit povědomí o schizofrenii a psychických nemocech obecně. Zobrazení hlavy mého bratra s vizuálními a sluchovými prvky v instalaci kultivují zejména sám v sobě určitý druh empatie, který mi pomáhá se s bratrovou nemocí vyrovnat.

Hlava je zavěšená do prostoru, který má představovat bratrův svět a osobní prostor. Jedná se o zrcadlový kruh, který je zvenčí lehce transparentní a dá možnost divákovi nahlédnout dovnitř, a tedy ho nutí vstoupit do bratrova světa bludů a slyšín, skloněním se. Vnímám to jako určitou poklonu a respekt, který se psychicky nemocným lidem nedostává. Bratrova hlava je vyrobena z foukaného hutního skla a byla roztříštěná na mnoho malých střepek, které jsem se pokoušel dát zase dohromady a spojit je tavením. Zrcadlový odraz, který je vytvořen zrcadlovou folií vytváří iluzi deformovaného prostoru, přičemž odráží, jak skleněnou hlavu, tak i samotného diváka. Instalace bude doprovázena zvukovou stopou, která simuluje hlasy.

Obr. 13: Návrhová skica

4.1 Odlitek hlavy

I přes zkušenosti z vyšší odborné školy, kde jsem studoval obor figurální sochařství, jsem se rozhodl využít techniky odlitků části těl. Bylo to z důvodu věrohodného přenesení bratrovy hlavy a společného odhodlání. Já jsem se rozhodl překonat svůj strach komunikovat soukromí a on i přes svou silnou klaustrofobii si nechal zasádrovat hlavu a hrud'.

Hlavu jsem odlil pomocí sádrových obvazů, které se běžně používají na sádrování fraktur končetin v lékařství. Plaveckou čepicí jsem zakryl vlasy a na zbytek pokožky jsem důkladně aplikoval lékařskou vazelínu, která slouží jako separátor mezi pokožkou, ochlupením a sádrou. Sádrový obvaz jsem si nastříhal na 10–30 centimetrové pásy, které se po namočení do lavoru s vodou přikládají na odlévanou část těla. Tímto způsobem jsem si vytvořil dvě formy kadlubu, přední a zadní.

Obr. 14: Způsob obvazového odlívání tváře

Výhodou tohoto způsobu odlévání je ta, že model může být ve vertikální poloze a nemusí horizontálně ležet, jak je toho u tradičního odlévání sádrou. Oba kadluby jsem po zatvrdnutí oddělil od hlavy a těla. Následně jsem je spojil a vylil šedou elektrikářskou sádrou. Po zatvrdnutí šedé elektrikářské sádry jsem odebral obvazy, které sloužily jako kadlub. Sundával jsem je, když byly ještě vlhké, abych tak předešel pozdějším komplikacím.

Snadnému sundání též napomáhala vazelína, která zůstala v kadlubu po odlévání hlavy jako separátor.

Obr. 15: Hlava z šedé el. sádry s dělicí rovinou pro odlévání formy

Pokračoval jsem technikou sádrové formy na ztracený kadlub. Vytvořil jsem si dělicí rovinu a odlil zprvu jednu stranu, vytvořil sádrové zámky a pak půlku druhou. Obě poloviny jsem vyztužil armaturou. Po vytvrdnutí sádry jsem do dělicí roviny vložil dřevěné klíny a tím jsem docílil oddělení formy od odlitku hlavy. Zde jsem využil vlastnosti měkké šedé elektrikářské sádry, která je měkká a lze ji velmi jednoduše odstranit z formy a umýt.

Obr. 16: Obě poloviny formy pro foukání skla

Dále jsem na formu připevnil mnou vyrobené ocelové panty a úchyty, vyvrtal otvory pro únik páry, která vzniká při hutním foukání skla do formy a tím byla forma připravená na foukání hutního skla. Jedná se o nerotační sádrovou formu nízké životnosti.⁴⁸

Obr. 17: Forma s ocelovými panty pro hutní foukání skla

4.2 Moment uvolnění napětí

Pro způsob roztržení jsem si zvolil metodu nepřechlazeného hutního skla, které se vyfoukne do sádrové formy napevno a do kterého se ještě při vysoké teplotě kápne kapka studené

---

⁴⁸ ROŠKA, R. TECHNOLOGIE VÝROBY SKLA 1: MODERNIZACE VÝUKY NOVĚ ZŘÍZENÉHO ATELIÉRU DESIGNU SKLA REGISTRAČNÍ ČÍSLO CZ.1.07/2.2.00/15.0451 [online]. [cit. 2023-05-15]. Dostupné z: <http://ads.fmk.utb.cz/Contexts/atelier/Documents/Technologie%20výroby%20skla%202.pdf>

vody. Efekt má za následek, že podobně jako u kapky prince Rupprechta ⁴⁹ v místě dotyku vznikne tažné napětí což má za následek prasknutí, které se pak rozšíří po celém výrobku, v mém případě tvaru hlavy, a ta se rozpadne na malé střepy. Už dříve mě fascinoval tento tlakový jev, který v těchto tvarech vzniká a který vede k prasknutí v libovolném okamžiku.⁵⁰

Obr. 18: Story-board momentu roztržení

⁴⁹ Česká televize. (2020). Pokus se sklem [online Video]. <https://edu.ceskatelevize.cz> Dostupné z: <https://edu.ceskatelevize.cz/video/5391-pokus-se-sklem?backlink=wdbhs> (Přístup k videu dne (2023-15-05-))

⁵⁰ ROŠKA, R., TECHNOLOGIE VÝROBY SKLA 2: MODERNIZACE VÝUKY NOVĚ ZŘÍZENÉHO ATELIÉRU DESIGNU SKLA REGISTRAČNÍ ČÍSLO. [online]. Dostupné z: <http://ads.fmk.utb.cz/Contexts/atelier/Documents/Technologie%20v%C3%BDroby%20skla%202.pdf>

4.3 Snaha materiálové opravy

Jak už jsem výše objasnil, vždy jsem měl blíže k technickým a materiálovým tématům než k těm sociálním. Rozhodl jsem se tedy pro transformování onoho sociálního problému, tj. snahu pomoci psychicky nemocnému člověku, do světa materiálů a technik.

Snaha o vyrovnání se s pocitem, že v reálném světě nejsem schopen více bratru pomoci, jsem se pustil do opravy jeho skleněné podobizny, která byla roztříštěna na stovky malých kousků.

Pro spojování střepů jsem použil stejnou techniku, jakou jsem použil při své předchozí práci „*(ne)stabilita*“, avšak jednotlivé díly – střepy, jsem začal lepit lepidlem UV 30-21. Oproti sekundovému lepidlu byla práce o dost rychlejší a docházelo k lepším a přesnějším spojům.

I přestože jsem se snažil střepy spojit do původního stavu před rozbitím, vznikali drobné odchylky, což mělo za následek nerovnosti, které se postupem práce čím dál tím víc projevovaly. Někdy až do neschopnosti některé větší fragmenty dílců spojit. Proto když to bylo možné jsem špatně slepené střepy vložil do kuchyňské trouby na 200 °C na 15 min. Po vychladnutí se střepy daly od sebe rozlepit a po očištění znovu slepit.

Stěžejní moment mé práce bylo nalézt a poskládat jednotlivé střepy. Což bylo umocněno transparentností a prostorovostí hlavy. Zpočátku jsem postupoval náhodným přiřkládáním více střepů k sobě a snažil se nalézt shodu, avšak tato metoda byla velmi časově náročná a posléze jsem k hledání začal přistupovat jako k puzzle, avšak na místo obrázku, který většinou puzzle disponují já hledal části obličeje podle sádrového modelu jeho hlavy.

Střepy jsem si třídil i podle tloušťky, která mi sloužila jako indicie k nalezení sousedících střepů.

Ve své práci jsem si musel dávat pozor na skládání větších fragmentů již tvořených menšími, abych nevytvořil tzv. zámek. Ten se může vytvořit zejména nerovností v hraně střepu.

Na zkušebních podkladech jsem z počátku tyto zámky odstranil broušením, aby se tam vešly, přesto jsem dospěl k názoru, že tím narušuji proces skládání, a tak jsem od toho upustil. Při dalším skládání jsem se již naučil dávat pozor na tato místa a zabránit tak vzniku zámku.

Obr.19: Záběr z time-lapse při skládání hlavy

Obr. 20: Poskládaná hlava ze střepů

4.3.1 Forma pro tavení

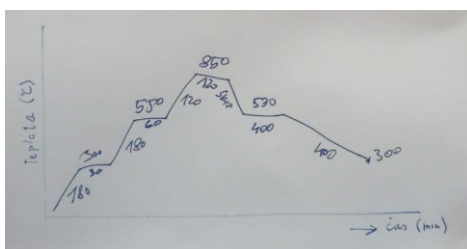
Poskládanou hlavu jsem zevně oblepil stretch fólií, abych uzavřel otvory, které mi vznikly po střepích, které jsem nenašel nebo mi tam nešly dát. Připravil jsem si sádku, kde jsem používal jeden díl sádky na dva díly písku a vлил do hlavy. Sádku jsem pak vytáčel tak, aby vznikla stěna sádky. To jsem opakoval ještě dvakrát, až mi vznikla větší stěna. Vnitřek hlavy jsem nechtěl vylévat plnou sádkou ani jsem nepoužil armaturu, protože by bylo velmi obtížné, ji pak dostat ven.

Zvenku jsem oddělal stretch fólii a zasádkoval i zvenčí s použitím drátové armatury a postupu odlévání sádky.

Obr. 21: Formování poskládané hlavy

Formu jsem posléze nechal vysušit a vložil do elektrické komorové pece, kde jsme nastavili křivku viz. Obrázek 22. Po tavení v peci jsem hlavu očistil od sádky.⁵¹

Obr. 22: Tavicí křivka

⁵¹ Thwaites, A. (2019). Mould Making for Glass. Nakl.: Bloomsbury Publishing PLC.

Obr. 23: Umístění forem do elektrické komorové pece

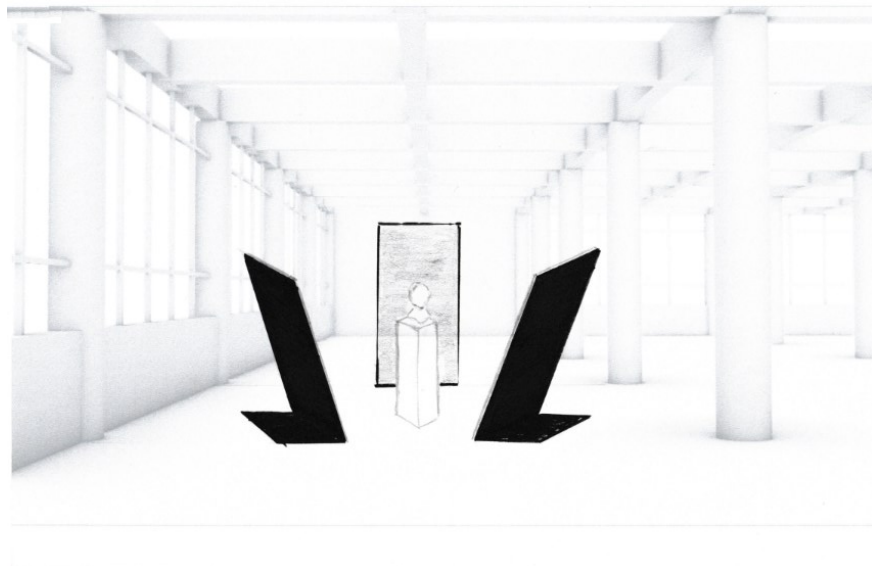
Obr. 24: Čištění hlavy od sádry

4.4 Zrcadlové plochy

V jedné z mých empirických skutečností jsem si všiml, že se psychický vývoj bratra zastavil v letech, kdy se u něj projevila schizofrenie. Dříve jsem si myslel, že se jedná spíše o nostalgii k určitým věcem, které v té době dělal, avšak pozoruji, že má velký problém se něco nového naučit.

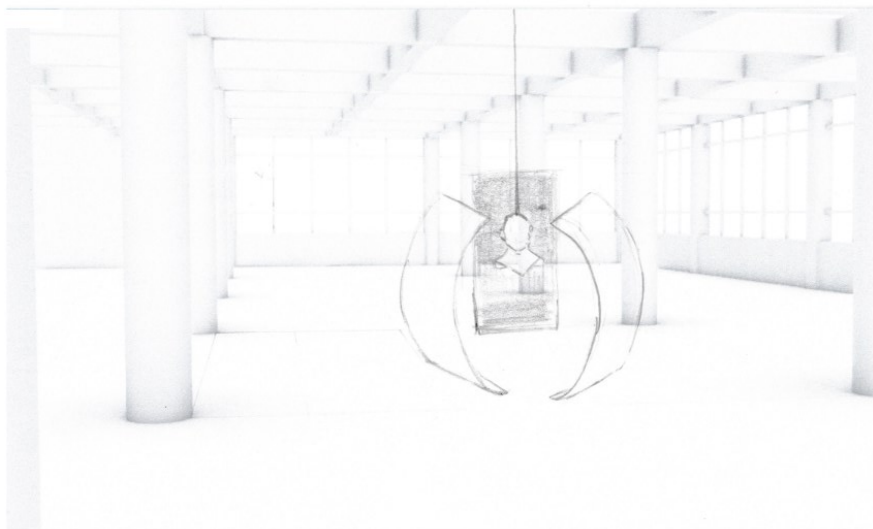
Z hlediska symboliky vývoje člověka se uvádí tři alegorie moudrosti. Postavy jsou vždy zastoupeny chlapcem, dospělým mužem a starcem což symbolizuje jak postupné stárnutí, tak dosažení moudrosti.⁵²

V prvotních návrzích instalace jsem se proto zaměřoval na tři zrcadlové plochy, které by odrážely jednu a tu samou hlavu ve snaze vyobrazit zastavení cyklu dospívání. Ve finální instalaci však dochází ke změně konstrukce a vzniká zrcadlový kruh kolem hlavy jako osobní prostor bratra.

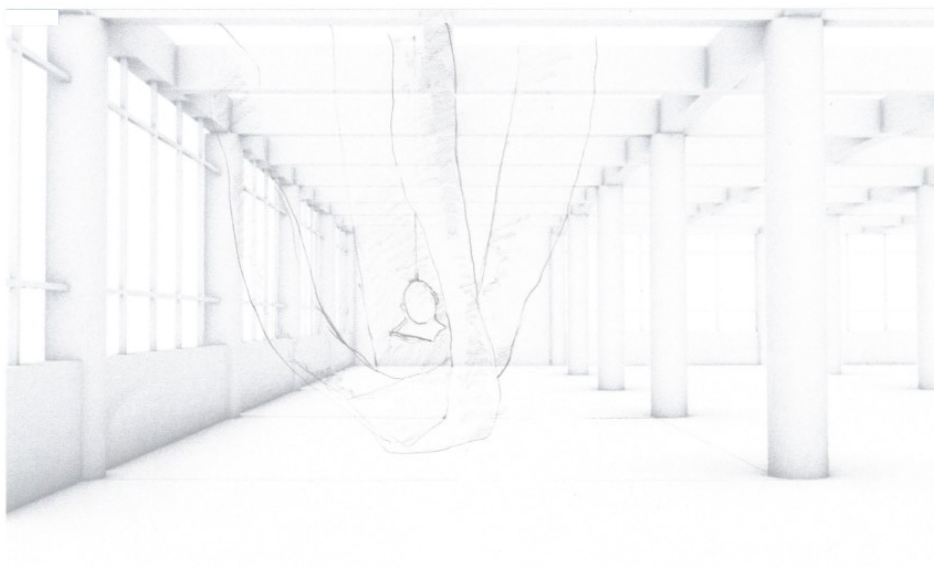

Obr. 25: Návrh pro instalaci 1

⁵² Panofský, E., (2013). Význam ve výtvarném umění. Místo vydání: Nakl. Malvern.

Obr. 26: Návrh pro instalaci 2

Obr. 27: Návrh pro instalaci 3

4.5 Zrcadla jako metafora

V prvotních návrzích zrcadlových ploch jsem chtěl použít stříbrné zrcadlo ve formátu velkých obdélníkových skleněných tabulí, avšak posléze jsem usoudil, že zrcadlový obraz je příliš dokonalý. Chtěl jsem zachytit zkreslený až deformovaný zrcadlový odraz, který lépe zobrazí halucinace. Začal jsem se tedy zabývat zrcadlovými fóliemi, které můžu různě ohýbat a tvarovat, tak aby deformovaly obraz stejně tak, jako schizofrenie může zkreslovat realitu. Pro vydefinování vhodnějšího zakřivení jsem se rozhodl pro uzavřený kruh, který je vyroben ze stříbrného zrcadlového HPS materiálu.

Po provedení materiálové zkoušky jsem se rozhodl sáhnout po folii PET-G čirý o tloušťce 1 mm, na kterou jsem aplikoval ochrannou zrcadlovou fólii. Ta vytváří polotransparentní efekt závislý na světle. Aby se vytvořil zrcadlový efekt z vnitřní části kruhu, je potřeba ji světelně nasvítit. V domácích podmínkách mi folie po osvětlení zevnějšku fungovala podle představ, avšak v nevhodně světelných podmínkách jako by mohlo být umístění instalace ve veřejném venkovním prostoru musel bych využít zrcadlovou HPS folii, která není transparentní, a tedy by se již světla nemuseli využít za účelem zrcadlení.

4.6 Zvuková stopa

Charakteristika mého bratra se poslední dobou hodně vykresluje jako třicátník s velkýma vykulenýma očima s velkými kruhy pod očima. Věčně ospalý se špunty do uší nebo velkými sluchátky s hlasitou hudbou.

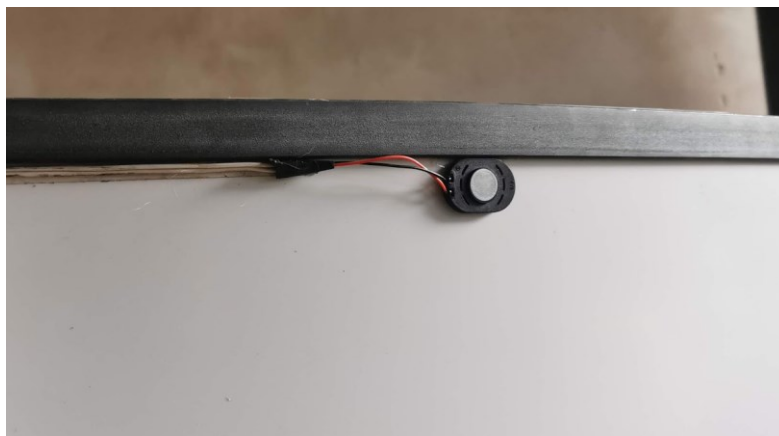
Rozhodl jsem se dát jako součást instalace audio efekt, simulující sluchové halucinace.

Proto jsem umístil do instalace malé reproduktory, které jsou nainstalované jak v rámu kruhu, tak v samotné hlavě. Reprodukory jsou poháněny Audio stereo zesilovač XH-A232 - 2 x 30 W do kterého je vysílán zvuk z MP3 přehrávač, které jsou umístěny na stropě instalace. Pro spojení mezi zesilovačem a reproduktory jsem využil ocelová lanka které drží jak hlavu, tak samotný kruh.

Scénář pro zvukovou stopu jsem si vytvořil intuitivně na základě rešerše, kterou jsem si vytvořil ohledně zvukových halucinací. U kterých jak jsem se již zmiňoval, mohou pacienti dávat pocit, že vycházejí buďto přímo z hlavy tak z okolí.⁵³ Střídání polohlasu, šepotu i hlasitějšího projevu vytvářím hloubku a intenzitu naléhavosti sluchových halucinací. Slova jenž jsem pro zvukový výstup zvolil jsou sugestivního charakteru.

Přepis ukázky zvukové stopy:

"Všichni se na tebe dívají, jdou k tobě blíž. Dělej, že je nevidíš. Domluvili se na tebe. Věděli, že přijdeš. Že tady budeš. Snaž se dělat, že o ničem nevíš. Hlavně nic nejz a nepij, jen předstírej. Chtějí tě otrávit..."

Obr.28: Způsob instalace reproduktorů do rámu

Obr. 29: Audio komponenty

⁵³ Preda D., 2022, Hearing Voices (Auditory Hallucinations) in Schizophrenia. [online]. Dostupné z: <https://www.verywellmind.com/hearing-voices-in-schizophrenia-2953099>

4.7 Konstrukce kruhu

Konstrukce, která drží zrcadlové folie pohromadě je tvořena dvěma ocelovými rámy. Složená ze čtyř částí, které jsou montovány k sobě. V prvotních návrzích jsem chtěl využít na výrobu rámu materiál kruhového profilu, avšak skrze lepší manipulaci a upevnění fólie jsem se rozhodl využít profil obdélníkový v podobě pásoviny o rozměrech 20 x 5 mm. Tu jsem si koupil o rozměrech 8 x 2400 mm, které jsem pak ohnul pomocí mnou vyrobené ohýbačky. Vzniklo mi tak 8 kusů 1/4 kruhových obručí, které jsem posléze svařil svařovací technikou MIG do čtyř segmentů a vyplnil PET G/HPS stříbrné zrcadlo s pomocí oboustranné lepicí pásky.

Obr. 30: Ohýbání pásoviny 20 x 5 mm

4.8 Světlo

Jak jsem již objasnil v předchozím textu, aby zrcadlová fólie vytvořila zrcadlový efekt na vnitřní straně kruhu, musí být uvnitř kruhu více světla než kolem něj. Proto bylo nutné do instalace zabudovat 4 led světelné zdroje, kterými nasvítím skleněnou hlavu a vnitřní kruhový prostor. Chtěl bych zmínit, že světelný zdroj je nutný pro správnou funkci zrcadlové folie nikoli za účelem symboliky a jiné interpretace, proto je možné v instalaci využít jakýkoliv vhodný a dostupný světelný zdroj.

5 CELKOVÁ VIZUALIZACE

Celková instalace se tedy skládá ze zrcadlového kruhu o obvodu 8000 mm a cca průměru 2550 mm, šířce kruhu 600 mm a umístění do výšky od spodní hranice šířky kruhu 1400 mm nad zemí. Zrcadlová folie je připevněná mezi dva ocelové kruhy vytvořené ze stočené pásoviny 20 x 5 mm, jenž drží kruhový tvar zrcadlové folie, která je přilepená pomocí oboustranné lepicí pásky. Ve vrchní obruči je umístěno 8 malých reproduktorů, které mají zdroj zvuku vyveden nad instalaci včetně potřebné elektroniky. Uprostřed je umístěna skleněná hlava mého bratra, která je zavěšená výšky 1750 mm. Vše je zavěšené na ocelových lanech.

Obr. 31: Finální vizualizace s HPS

Obr. 33: Finální vizualizace se zrcadlovou folií

Obr. 32: Hlava

ZÁVĚR

V teoretické části jsem se zabýval vztahem se svým bratrem, který trpí závažným duševním onemocněním. V práci jsem se snažil popsat okamžiky prvních projevů a dopadů nemoci na bratra a rodinu. Myslel jsem si a pevně doufal, že s bratrem díky této práci navážeme vřelejší vztah, že spolu budeme trávit více společného času, ale nebylo to možné. Kvůli jeho zhoršenému duševnímu stavu, jsem se rozhodl, neříct o čem tato práce je, a proto jsem v práci nikde neuvedl jeho jméno ani fotografii. Myslím si, že se mi podařilo dostatečně shrnout a objasnit náš vztah, což bylo klíčové pro tvorbu a přístup k mé instalaci.

Díky této práci se mi podařilo objasnit mé tendence, které jsou spíše orientované k technickým tématům nežli k těm sociálním. Uvědomil jsem si, že jsem se od propuknutí bratrovy nemoci doposud podvědomě bránil čemukoli o schizofrenii, čtení a zájímání se, což ve mě udržovalo vnitřní napětí. Jsem velmi rád, že jsem měl možnost toto napětí uvolnit realizací této práce, a že jsem se také přestal vyhýbat četbě literatury, týkající se schizofrenie.

Mrzelo mě, že jsem se k tomu neodhodlal dříve, abych lépe porozuměl, jak se můj bratr každý den cítí a jak si vykládá a chápe různé věci. V části o stigmatizaci jsem si uvědomil, že jsem sám některým nepravdivým názorům věřil, jako například, že lidé trpící schizofrenií jsou líní.

V praktické části jsem se zaměřil na vizuální podobu finální verze návrhů instalace a objasnil jsem technologické postupy, kterými jsem postupoval při realizaci.

Práce mě naplňovala a inspirovala k další tvorbě.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. Jarolímek, Martin. O nemoci: Schizofrenie. Nakladatelství: Vyšehrad, 2021, ISBN 978-80-7601-428-2
2. Gombrich, Ernst Hans. Umění a iluze: Studie o psychologii obrazového znázorňování. Nakladatelství: ARGO, 2019, ISBN 978-80-257-3031-7
3. ROŠKA, Radim. TECHNOLOGIE VÝROBY SKLA 2: MODERNIZACE VÝUKY NOVĚ ZŘÍZENÉHO ATELIÉRU DESIGNU SKLA REGISTRAČNÍ ČÍSLO CZ.1.07/2.2.00/15.0451 [online]. [cit. 2023-05-15]. Dostupné z: <http://ads.fmk.utb.cz/Contexts/atelier/Documents/Technologie%20v%C3%BDroby%20skla%202.pdf>
4. Panofský, Eewin. Význam ve výtvarném umění. Nakladatelství: Malvern, 2021, ISBN 978-80-7530-302-8
5. ROŠKA, Radim. TECHNOLOGIE VÝROBY SKLA 1: MODERNIZACE VÝUKY NOVĚ ZŘÍZENÉHO ATELIÉRU DESIGNU SKLA REGISTRAČNÍ ČÍSLO CZ.1.07/2.2.00/15.0451 [online]. [cit. 2023-05-15]. Dostupné z: <http://ads.fmk.utb.cz/Contexts/atelier/Documents/Technologie%20výroby%20skla%202.pdf>
6. Thwaites, Angela. Mould Making for Glass. Nakladatelství: Bloomsbury Publishing PLC. 2019 ISBN 13, 978-1789940046

SEZNAM INTERNETOVÝCH ZDROJŮ

1. Ispanek.cz, (2022), Co je cirkadiánní rytmus a jak funguje? [online]. [cit.2023-15-5] Dostupné z: <https://ispanek.cz/cirkadianni-rytmus/>
2. DrinkDrinkAdmin, (2022-07-14), Co je synaptické prořezávání? [online]. [cit.2023-15-5] Dostupné z: <https://cs.drink-drink.ru/chto-takoe-sinapticheskaya-obrezka/>.
3. Búran, P., (2020), Video o vzniku schizofrenie. [online Video]. YouTube. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=vnc1ytRoBxY> (Přístup k videu dne 15.05.2023)
4. mountsinai.org, (2019), The Propensity to Hear “Voices” in Schizophrenia May Be Established by Infancy, Many Years Before Symptom Onset [online]. [cit.2023-15-5] Dostupné z: <https://www.mountsinai.org/about/newsroom/2019/the-propensity-to-hear-voices-in-schizophrenia-may-be-established-by-infancy-many-years-before-symptom-onset>
5. Ústav zdravotnických informací a statistiky České republiky, (2023), Náhled české verze Mezinárodní klasifikace nemocí, 11. revize - MKN-11 pro statistiky úmrtnosti a nemocnosti. [online]. [cit.2023-15-5] Dostupné z: <https://www.uzis.cz/ext/mkn-11-nahled/>
6. Novotný, L., (2022-01-06), Schizofrenie – příznaky, příčiny a léčba [online]. [cit.2023-15-5] Dostupné z: <https://www.drmax.cz/clanky/schizofrenie-priznaky-priciny-a-lecba>
7. CMHCD.cz, Snižování stigmatu, [online]. [cit.2023-15-5] Dostupné z: <https://www.cmhcd.cz/stopstigma/o-dusevnich-nemocech/schizofrenni-poruchy/snizovani-stigmatu/>
8. Harangozo, J., et al., Stigma and discrimination against people with schizophrenia related to medical services [online]. [cit.2023-15-5] Dostupné z: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/23788438/>
9. spdn-cr.org, Hlavní činnost SPDN ČR směřuje k ochraně a uspokojení společných zájmů v oblasti duševního zdraví. [online]. [cit.2023-15-5] Dostupné z: <http://www.spdn-cr.org>

10. seemescotland.org, Stigma and discrimination [online]. [cit.2023-15-5]
Dostupné z: <https://www.seemescotland.org/stigma-discrimination/>
11. AbARTP, et al. (2020), Martin Janecký [online]. [cit.2023-15-5] Wikipedie.
Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Martin_Janecký/
12. hellergallery.com, MARTIN JANECKÝ. [online]. [cit.2023-15-5] Dostupné z:
<https://www.hellergallery.com/martin-janecky/>
13. gob.mx, Día de Muertos, tradición mexicana que trasciende en el tiempo.
[online]. [cit.2023-15-5] Dostupné z: <https://www.gob.mx/inafed/articulos/dia-de-muertos-tradicion-mexicana-que-trasciende-en-el-tiempo>
14. Museum of Modern Art, et al. (2020), Monika Sosnowska. [online]. [cit.2023-15-5] Wikipedie. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Monika_Sosnowska
15. hauserwirth.com, Monika, Wikipedie. [online]. [cit.2023-15-5] Dostupné z:
<https://www.hauserwirth.com/artists/2824-monika-sosnowska/>
16. blokmagazine.com, 'Facade' by Monika Sosnowska at Galeria Labirynt.
[online]. [cit.2023-15-5] Dostupné z: <https://blokmagazine.com/en-pl-facade-by-monika-sosnowska-at-galeria-labirynt/>
17. bryancharnley.info, Breyn Charnley. [online]. [cit.2023-15-5] Dostupné z:
<https://www.bryancharnley.info>
18. bryancharnley.info, Breyn Charnley. [online]. [cit.2023-15-5] Dostupné z:
https://www.bryancharnley.info/self-portraits-2/charnley_self_portrait_series_01/
19. abART. et al., (2020), Jozef Jankovič. [online]. [cit.2023-15-5] Wikipedie.
Dostupné z: https://sk.wikipedia.org/wiki/Jozef_Jankovič
20. muo.cz, 2017, Jozef Jankovič | Plynutí času. [online]. [cit.2023-15-5] Dostupné z:
<https://www.muo.cz/jozef-jankovic--1509/>
21. ktvhd, (2014), Artefakty - Jozef Jankovič a Palo Macho [online Video].
YouTube. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=iZBxyuL138E>
(Přístup k videu dne 15.05.2023)
22. abART, et al., (2023), Palo Macho. [online]. [cit.2023-15-5] Wikipedie.
Dostupné z: https://sk.wikipedia.org/wiki/Palo_Macho

23. Kuiper, K., Antony Gormley British sculptor and draftsman. [online]. [cit.2023-15-5] Dostupné z: <https://www.britannica.com/biography/Antony-Gormley>
24. antonygormley.com, www.antonygormley.com. [online]. Dostupné z: <https://www.antonygormley.com/news/new-york-clearing>
25. designboom.com, 2020, antony gormley discusses his monumental looping sculpture overlooking the NYC skyline. [online]. [cit.2023-15-5] Dostupné z: <https://www.designboom.com/art/antony-gormley-loop-coil-sculpture-new-york-clearing-02-05-2020/>
26. Medalová, K., 2015, Zrcadlové neurony – jak se dokáže mozek vcítit do druhého člověka? [online]. [cit.2023-15-5] Dostupné z: <https://www.mentem.cz/blog/zrcadlove-neurony/>
27. Krticka J., CV, [online]. [cit.2023-15-5] Dostupné z: <http://www.jankrticka.com/index.php/sample-page/>
28. Krtička J., 2021, Minulý rok. [online]. [cit.2023-15-5] Dostupné z: <http://www.jankrticka.com/index.php/gallery/2021-minuly-rok/>
29. Tomika, (2021). Motýlí intarzie – proti plýtvání [online]. [cit.2023-15-5] Dostupné z: <https://www.tomiki.cz/2021/08/10/motyli-intarzie-proti-plytvani/>
30. Česká televize, (2020). Pokus se sklem [online Video]. <https://edu.ceskatelevize.cz> Dostupné z: <https://edu.ceskatelevize.cz/video/5391-pokus-se-sklem?backlink=wdbhs> (Přístup k videu dne (2023-15-05-))
31. Preda, D., 2022, Hearing Voices (Auditory Hallucinations) in Schizophrenia. [online]. [cit.2023-15-5] Dostupné z: <https://www.verywellmind.com/hearing-voices-in-schizophrenia-2953099>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

1. et al - a další autoři
2. nakl. - nakladatelství
3. mm - milimetr
4. cm - centimetr
5. obr. - obrázek
6. např. - například
7. min. – minuta
8. tj. - to je
9. str. – strana
10. cca – cirka/ přibližně

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1: Velkoobjemový kontejner na směsný odpad.....	14
Obr. 2: Martin Janecký, LA CALAVERA, 2017, 47 x 15, ručně tvarované sklo	22
Obr. 3: Monika Sosnowska, Fasada, 2021, 7280 x 2000, ocel.....	23
Obr. 4: Bryan Charnley, Self Portrait Series 23rd May 1991,.....	24
Obr. 5: Jozef Jankovič, 2013, Relief mixed media, ...	25
Obr. 6: Palo Macho, Instalace pro galerii Kaple, 2021, tabulové sklo	26
Obr. 7: Antony Gormley, New York Clearing, 2020, ...	28
Obr. 8: Jan Krτίčka, Minulý rok, 2021, ocel a dřevo, audiovizuální kinetická instalace.....	29
Obr. 9: Petr Mana, Objekt jako šperk, 2021, sádra, lehané sklo a ocel	31
Obr. 10: Petr Mana, Koroze, 2022, okenní rám a	32
Obr. 11: Petr Mana, (ne) stabilita, 2022, Tabulové sklo.....	33
Obr. 12: Petr Mana, (ne) stabilita, 2022, hutní foukané sklo, tavené sklo.....	34
Obr. 13: Návrhová skica	36
Obr. 14: Způsob obvazového odlívání tváře.....	37
Obr. 15: Hlava z šedé el. sádry s dělicí rovinou pro odlévání formy	38
Obr. 16: Obě poloviny formy pro foukání skla	39
Obr. 17: Forma s ocelovými panty pro hutní foukání skla	39
Obr. 18: Story-board momentu roztržení.....	40
Obr.19: Záběr z time-lapse při skládání hlavy.....	42
Obr. 20: Poskládaná hlava ze střepů.....	42
Obr. 21: Formování poskládané hlavy.....	43
Obr. 22: Tavicí křivka.....	43
Obr. 23: Umístění forem do elektrické komorové pece.....	44
Obr. 24: Čištění hlavy od sádry	44
Obr. 25: Návrh pro instalaci 1	45
Obr. 26: Návrh pro instalaci 2	46
Obr. 27: Návrh pro instalaci 3	46
Obr.28: Způsob instalace reproduktorů do rámu	48
Obr. 29: Audio komponenty	48
Obr. 30: Ohýbání pásoviny 20 x 5 mm.....	49
Obr. 31: Finální vizualizace s HPS	50
Obr. 32: Hlava.....	51
Obr. 33: Finální vizualizace se zrcadlovou folií	51

SEZNAM ZDROJŮ OBRÁZKŮ

1. Martin Janecký, LA CALAVERA, 2017. [online]. Dostupné z: <https://www.janecky-studio.com/artworks/la-calavera-dia-de-muertos-2017>
2. Monika Sosnowska, Fasada, 2021, [online]. Dostupné z: <https://labirynt.com/2020/08/06/wystawa-fasada-moniki-sosnowskiej/>
3. Bryan Charnley. Self Portrait Series 23rd May 1991, 1991. [online]. Dostupné z: https://www.bryancharnley.info/self-portraits-2/charnley_self_portrait_series_10/
4. Josef Jankovič, Reliéf, 2013. [online]. Dostupné z: <https://danubiana.sk/en/zbierka/zberatelia>
5. Palo Macho, Instalace pro galerii Kaple, 2021. [online]. Dostupné z: <https://kaple.kzvalmez.cz/udalost/3278-palo-macho/>
6. Antony Gormley, Clearing, 2020, In: www.antonygormley.com: New York Clearing. [online]. Dostupné z <https://www.antonygormley.com/news/new-york-clearing>

SEZNAM PŘÍLOH

1. Seznam použité literatury
2. Seznam internetových zdrojů
3. Seznam použitých symbolů a zkratk
4. Seznam Obrázků
5. Seznam zdrojů obrázků
6. seznam příloh